

LŐRINCZ GYÖRGY

Zsák a feltját*

zsák – vagyis Penzum Helga – az érkezését követő első években egyszerűen csak önmaga elfogadtatásával törődött. A feleségem szerint olyan volt, mint egy szende szűz – jól értették, nem agg –, törekeny, finomkodó és álszent. Szerintem, de mások véleménye szerint is, a tömbházon belül csak szívélyes volt, és szolgálatkész. Néha már-már mézes-mázos. És ez mindenben megnyilvánult. Úgy a szavaiban, mint a tetteiben. A szókinccse a közvetlen szomszédokkal tele volt metaforákkal, vagy ha metaforákkal nem is – és valóban ez szakszerűbb –, jelzős szerkezetekkel. Csak úgy röpködtek szófordulataiban a kicsi drágám, aranyoskám, édes lelkem, vagy ha nőkről volt szó, a meghatározhatatlan tartalmú pinukám, kincsem-bogaram, lelkecském. Így, kicsinyítő képzővel. Stb., stb. Mert persze még használt más kifejezéseket is. Mint például a dosztojevszkiji „galambocskámat”! Igen. Tagadhatatlan, Penzum Helga, a beköltözésünk utáni első időkben, kenetteljes és szívélyes volt. Nem is kicsit, nagyon. Egyes vélemények szerint bebújt még az áldozat bőre alá is, befészkelte magát, ott lustálkodott, fészkelte, amíg csak rá nem döbrentek a valóságos jellemére. De ez csak későbbi vélemény volt. Gyűlölködővé és intrikusá a tömbház lakóival szemben csak miután időmilliomossá lett, tehát a nyugdíjaztatása után vált. Addig valószínű, kiélhette ezt a szokását a munkahelyén. Nem tudjuk. Csak feltételezzük. Többnyire csak egy kis, színtelen – ahogy az asszonyok közt ez már szokásos –, suttogó, sutyorgó pletykával borzolta a kedélyeket. A lakótársakhoz – főleg az asszonyokhoz, kihez máshoz – a főzéssel közelített. Szinte már az első hónapoktól fogva, mint utólag kiderült, kivételes érdeklődést tanúsított mások szakácstudománya iránt. No nem azért, hogy szakácskönyvet írjon, csak hogy bemehessen, körülnézessen a másik asszony konyhájában. „Leemelhesse a födelet a lábosról és a lakásról”, ahogy a harmadik emeletről az egyik szomszédasszony mondta. „Szemrevételezte a dolgokat.” Vagyis, hogy körbenézzen az áldozata lakásában. Amelyet aztán csak úgy, felületes könnyedséggel és sziporkázó bájjal az ő sajátos, könnyed és behízelt hangján elsuttogott annak a szomszédasszonynak, aki éppen az előző haragosa volt: – Nem is hiszed, drágám, a zsír vastagon van ráégve a serpenyőre! Ujjnyi vastagon, és fénylik! Nem azért mondom, hogy valakit is megszóljak, te, kicsi lelkem, távol áll tőlem, tudhatod, de takaríthatna többet is! A múltkor, amikor szinte csak szórakozottságból megemeltém a csipketerítőt, látszott a körvonala a sötétre politúrozott furnérlemezen. Az ablakról ne is beszéljünk! Légy-szarosak, na! Isten lássa a lelkemet, csak a jó szándék és a törődés mondatja velem, de amíg fürdőruhában kikönyököl naphosszat a teraszra, s nézeti magát a szomszéd tömbházak férjfiával – azt hiszi, az Adria partján van –, kezébe vehetné a portörölt. De az nem fekszik neki, persze! A munka, az nem, drágám. És így tovább és így tovább. Persze erről a tömbház lakói az elején mind nem, csak egy-két szomszédasszony tudott. De ne menjünk előre az idő-

* Részlet egy hosszabb műből.

ben. Amikor beköltöztek a tömbházba – ugye, idő kellett, amíg felfigyeltünk rá –, már akkor kettős életet élt. Egyféleképpen viselkedett a tömbházon belül, s másképp, ahogy kilépett a tömbház ajtaján. Szinte azt a címet is adhattam volna az írásomnak, Penzum Helga színváltozásai. De akkor nem lehetett volna írni a Foltról. És a történetünkben a zsák foltja is fontos. Két ember hogy ennyire egymásra találjon, ennyire kiegészítse egymást, nem minden nap fordul elő. Csak kimondottan az Isten rendeltetése tehet ilyené! S ő is adhat egymáshoz. Míg a tömbházon belül, mint már jeleztem, szerény volt, mint egy „szelíd őz”, szívélyes és kenetteljes, a tömbházon kívül disztिंगváltságával, már-már fennhéjázó kivagyiságával hívta fel a figyelmet magára. Elegáns volt mindig, és könnyed! Kimért és büszke! Hogy mitől volt az a fene nagy büszkeség benne, nem tudom, de volt. Úgy járt-kelt, mint aki tudomást se vesz senkiről, haragszik az egész világra! Pontosabban, mint egy önérzetében sértett, pályatévészett vagy bukott hercegnő. Abban az időben, amelyről beszélek, voltak ilyenek! Ha nem is éppen hercegek, de gróf- és bárónők! Akik a megváltozott világban kertészkedtek, virágot árultak, de valahogy jelezni akarták, hogy többek annál, amit végeznek. Így tett ő is. Sértettsége lehet, hogy a munkahelyének szólt, nem tudhatjuk, de az utcán távolságtartónak tűnt, már-már megközelíthetetlennek. Ahogy az egyik szomszédom mondta: – Olyan fenn hordja az orrát, hogy beleeshet! Még a szomszéd tömbház lakói is vágyakozva és irigykedve néztek föl az elegáns fejtartású, kalapos, napszemüveges nőre, mert már odahaza a tükör előtt beállította a fejtartását, kifestette a szemöldökét, s úgy lépett ki délcegen a lépcsőházból. – Valaki Nagy! – hallottam vissza a harmadik tömbházból. – Abbíza! – mondta erre gúnnyal Kovalcsik Eszter, a tömbház melletti üzlet kicsi, fekete, cigányképzű elárúsítónője, aki valahonnan ismerte: – Lottóárus. Valójában innen tudtuk meg mi is, hogy hol dolgozik. Voltak olyanok, akik azt beszéltek, hogy egyenesen az Árnyos elvtárs titkárnője. Árnyos elvtárs a városi párttitkár volt, s ez tudják, mit jelentett akkoriban! Vagy valaki rokona. Később kiderült, hogy egyik sem, de akkor az már nem számított. Egyszóval az elején versengett mindenki a kegyeiért. De ő visszafogott volt és tartóztatta magát az első időkben. Úgy pöccintette le a sóvár tekinteteket magáról, ahogy a pihét mások. Láttak, ugye, ilyet? Kecses, elegáns női kacsót, mozdulatot, amikor valaki szinte oda se figyelve, hogy mit tesz, öntudatlanul lepöccent az ujjaival egy pihét a bal válláról? Így tett ő is! Nem állt szóba a tömbház lakóin kívül a közelben lakók közül senkivel. S ezzel valósággal fokozta az emberek kíváncsiságát. Később, egyszer, évek múltán el is árulta, mitől volt az a nagy büszkeség benne, azt mondta a feleségemnek: – Tudod, drágám, nekem nem volt más, a megjelenésemmel kellett felhívnom a figyelmet magamra! Akinek nincs semmije, legalább adjon magára! És én nagyon vigyáztam, hogy miként megyek ki az utcára! Megtanultam, hogy lehet valaki ügyvéd, orvos is, ha slampos, gondozatlan. Nekem már az édesanyám is megmondta – Isten nyugtassa –, ha az utcára kimész, úgy menj ki, lányom, mint egy hercegnő! Az embereknél az első benyomás a fontos! Az számít! Az első benyomás! A cipőd legyen tiszta! Mert a cipőre figyelnek ám az emberek! És így tettem egész életemben! Ahol megjelentem, mindig felfigyeltek rám! Az üzletben is másképp szolgáltak ki! Nem tudták, ki vagyok, a kiszolgálónők mégis szinte versengtek a kegyeimért! Valójában, miután nyugdíjba ment, már ebben az új kapitalizmusban figyeltem föl rá! Ahogy több ideje lett, bejött hozzánk is, neki-dőlt az ajtófélfának, s – ahogy a már idézett szomszédasszony mondta – „lökte a szöveget órákon át”. Ezt a szokását addig nem ismertük. Ugye, az ilyen szenvedélyét addig ki is élhette a munkahelyén! Nem kellett kimozdulnia sem onnan, mert mindenki bejárt hozzá! Ő volt az álomkovács, s a munkahelye a remény szigete, mindenki abban a reménykedett,

hogy egyszer megüti a főnyereményt, s akkor már Palma de Mallorcán süttetheti a hasát egész életében. Szóval ismert mindenkit, pletykálkodhatott! Mikorra mi megismertük, hogy ki is valójában, akkor már késő volt! Akkorra a mi tömbházunkról beszélt az egész város! Mondom, bár ne ismertük volna meg. Először valamiért csak a szomszédok vesztek össze, nem tudták még a veszekedésük okát sem, aztán az emeletek lakói és így tovább és így tovább! Pedig először még örvendtünk is, hogy megtisztelt a látogatásaival! Jól informált volt, sok mindent megtudtunk tőle. De aztán egyszer azt mondta az egyik ismerősöm: – Ügyelj, Baranyai, mert Penzum Helga hordoz a városban. (Baranyai, akinek nincsenek aranyai!) Akkor még a szó jelentését sem ismertem:

- Hogyhogy hordoz? – kérdeztem elképedve.
- Pletykál!
- Minket?
- Titeket!
- De hát nálunk nem történik soha semmi!
- Te csak azt hiszed.

S elmondott egy történetet.

Tényleg rólunk volt szó! Csak azért nem írom meg, mert rossz kutya, amelyik a saját fészkét ugatja! No! Pedig úgy tűnt – mert később egyeztetünk a szomszédokkal –, hogy velünk s a lakótársakkal csak semleges témákról beszélt. Az árakról, a város potentátjairól! S persze az unokáiról. Azt nem is kell mondjam, hogy neki s nekem voltak a legokosabb unokáink. Lehet azonban, hogy az övéi egy kicsit ügyesebbek voltak. Szóval nekidőlt az ajtófélfának: – Hallottad, drágám a legújabb híreket? Mert nála voltak új, újabb és legújabb hírek is. A Zsombori Eszti válik! Rajtakapta a férjét. S tudod hol, lelkem? Az ember nem is gondolná! A garázsban. És megismételte. A garázsban... Valószínű azonban, hogy mi, a szomszédok, bárhogy igyekeztünk is, kérdéseinkkel, kíváncsiságunkkal nem merítettük ki a Penzum Helga teljes kapacitását! Nem. Ráadásul nem tudtunk semmi új hírrel szolgálni! Úgy hiszem! De ki tudja? Mert mindenki tagadta, hogy ő kibeszélne valamit is! És mégis csak úgy keringtek a hírek a városban! Ismerte az egész város a mi tömbházunkat! – Csak egy-egy kérdést teszek fel – mentegőzött Kubanek Zsoltinak a felesége, amikor elővették a szomszédasszonyok, hogy nem ő pletykál-e? Csak hogy lássa, mennyire érdekel a téma! Ilyen szavakat csak: – Na! Ne mondd! – Ez hihetetlen! Meg ilyesmit!

Szóval így!

Ekkor mondta el azt is Kubanek Zsolti feleségének Penzum Helga, hogy egy nyugdíjasnak mennyit kell naponta sétálnia. Innen kapta a gúnynevét is! – Én fölállítottam a napi penzumot, s punktum! Megyek, ha esik, ha havaz! Szóval, ahogy nyugdíjas lett – előrehozott nyugdíjba került rögtön a rendszerváltáskor –, ahogy nem akadt tennivalója, a tükör előtt, most is, mint mindig, beállította a fejtartását, kifestette a szemöldökét, föltette a kalapját, és elegánsan, könnyedén – ahogy megszoktuk annyi éven át – elindult. Mindig a sétálóutca fele ment – ez az utca jövet-menet három kilométer hosszú volt, ráadásul a város legforgalmasabb pontján. Ott volt a legtöbb üzlet is! A hivatalok! Minden. És bármilyen idő volt, ha éppen arra jártunk, látni lehetett, ahogy itt is, ott is megáll, megfogja a megszólított vagy megállított áldozatát, aki még csak nem is tudta, sejtette – nagyanyám szavaival –, hogy kígyót melenget a keblén. És ekkor – szerény leszek, de igaz, csak úgy mondom, ahogy nekem is mondták – a város egyik fele meg-

gyűlölte a másik felét. És fordítva! Akik sétája közben a városka főutcájában az ő oldalán maradtak, azokról tudni lehetett, hogy még nem ismerik Penzum Helgát a maga valójában. A többiek? No, hát miért voltak a másik oldalon? S mert a szabadidejét úgy osztotta be, hogy pontosan tíz és tizenegy között indult a napi sétáira, egy idő után már többnyire kialakult rend fogadta az utcán. Éppen csak ő nem tudta. Pedig sejtette volna, mert az ismerősei mind az utca másik oldalán voltak! Igen! Kivételt csak azok képeztek, akik az utca innenső oldalán levő üzletekben vásároltak! Ezért persze sokszor még az utcán is át kellett kiabálnia. Az is előfordult, hogy néha, csak úgy az utca fölött átszólt egy-egy ismerősének. Például: – Komámasszony, álljon meg, mert titkot mondok. És titkot mondott. Az utca egyik oldaláról át a másikra. Akit viszont elkapott, az nem szabadult! Az aztán nem. Fogta az ingén vagy a kabátján a gombot, vagy fogta a könyökét úgy, hogy belekékült:

– Jaj, kincsem, bogaram, hogy én milyen rég nem láttalak! – kezdte. – Hol vagy elveszve, édes?

Ránézett! Oda se pillantva lesimított egy láthatatlan pihét a másik melléről, kabátjáról, aztán az első dolga az volt, hogy végignézett kiszemelt áldozatán, és miközben megállapította, hogy slamos, ruhája kopott és haja is elhanyagolt, megnyugodva, szívélyesen azt mondta: – Milyen jól nézel ki, drágám! Rajtad aztán nem fog az idő vasfoga!

A kenetteljes áradozás, amelyet sajátos egyéni varázsának tudott be, persze csak arra szolgált, hogy meglelje, megnyissa a szeretet kapuját a másikban. A lelke mélyén viszont, mint egy túlélő, aki meglát egy gyászjelentőt, ő is ujjong, boldogan nyugtázza, hogy él, s azt is persze, hogy az a fránya idő bizony nem múlt el nyomtalanul a másikon. Nem. A szarkalábak a szemé körül, a szem holdudvarán mélyek és vastagok, ahogy a homlokráncok is. S bizony a májfoltok sem a szépségről beszélnek éppen. Ma viszont, ezt a feleségemtől tudom, Penzum Helga dühös! Nem is kicsit, nagyon. Az előző nap megbántották, és nem tudott megbocsátani azóta sem. Nem is aludt. Egész éjszaka forgolódott, dühöngött, ma még a szokottnál is több kenőcsöt, púdert kellett tegyen az arcára! Olyan volt az arca, mint egy mezevlemez! És korábban is indult. Még a léptei is mások voltak. Röviden kopogó, gyors, célratörő, határozott léptekkel ment. A kanyargós kis utcákon át, amelyek a központ felé vezettek, már-már rohant! Miközben erre is, arra is forgatta a fejét! Hogy nem lát-e valakit? Valakit, akivel bizalmasan elbeszélgethet. De nem akárkivel! Nem! Trafikossal vagy újságárussal! Ugyanis nem csak a bosszú foglalkoztatta, amiért Karlóci, „elbánt” vele, szeretete volna tudni, mi hallatszik vissza mindabból, amit elmondott már tegnap Karlóci Pistáról! Egyrészt, ha szükséges, megerősítse, ami meg sem történt, másrészt, hogy úgy tegyen mások előtt, mintha most hallaná először!

És íme, szembe is jött a szerencse!

Alig ért le a főtérig, még csak a főtér innenső sarkán volt, ahol négyfele is elágazik az út, tehát kicsi a forgalom, kevés a lehetőség, hogy találkozzon bárki fontos emberrel, kít lát meg? Az egyik volt ismerőst, egy trafikos nőt! Azt. Nevezzük csak Zsombéki Erzsébetnek a kisvárosra való tekintettel. Szó, ami szó, jöhetett volna valaki más is, de Zsombéki sem elhanyagolható! Nem. Kopott és slamos, de mégis csak ott van a piaci trafikban, ahol elég nagy az átmenő forgalom! Igen! Az igaz, hogy elvált, s szerény is – a szerénység már születésénél fogva áldozattá tette –, na de mit számít!

Zsombéki Erzsébet valósággal megtiszteltetésnek veszi, hogy Penzum Helga – aki elegáns és közismert – időt fecsérrel rá.

– Köszönöm, Helgácskám, köszönöm! És te?

Penzum Helga, aki csak erre a kérdésre vár, de nem akarja egyből lerohanni: – Oh, kicsi lelkem, jól, hát persze! Te tudod a legjobban, hogy egy nyugdíjasnak már a kevés is sok. Igaz, kincsem? Kevéssel is beérjük mi már, lelkem, a mi korunkban.

Majd.

– Nyugdíjba mentél te is, drágám? – puhatolózik.

– Nem?

Felvillanyozódik. De azért a biztonság kedvéért rákérdez:

– Még mindig a trafikban vagy?

– Nem. Már nem.

Penzum Helga nem is leplezi kiábrándultságát.

– Nem?

– Nem!

– Valami új hír? – kérdi fanyar nemtörődomséggel.

Ellenőrizni szeretné, eljutott-e már a hír Zsombéki Erzséhez.

– Sajnos nem tudok semmit! Ki sem mozdultam a házból!

– Nem?

– Nem.

Elkedvetlenedik. Szinte mérges. Az arca összezárul, megkövül! Még egyszer végignézi Zsombéki Erzsint, most még slamposabbnak is látja, kopottnak, már-már elesettnek! „Ennek”, ha nincs a trafikban, s otthon ül, nem érdemes, fölösleges mondania bármit. Ki hallgat rá?! Egy ilyenre! Aki azt akarja, hogy hallgassanak rá, az adjon is magára! Igen!

– No szia, drágám – mondja, ne haragudj, de sietnem kell. Annyi gond, s baj van mindig, hogy az ember alig győzi!

– Így igaz!

Mielőtt elindul azonban, önmaga megnyugtatóására, még egyszer újra végignézi Zsombéki Erzsint, s valósággal elmelegedik a szíve körül. A látvány megnyugtató! „Hát nem semmi!” – nyugtázza. – Látszik rajta az idő! – Eegen!

Kihúzza magát, s most már gyors, kopogó, határozott léptekkel indul el. Ha nincs a trafikban, akkor nincs miért az időt töltenem. Ha ott volna, az más. A trafik, az újságáruda s a szerencsejáték-üzlet – ahogy ő maga nevezte a volt munkahelyét – az a hely, ahol a város minden híre megfordul. Olyan nem történhetett a városban, amelyről ő öt perc múlva ne értesült volna. Mert lottóárus volt ő is, ahogy maga mondta: „a szerencsejátékban dolgozott egy életen át”, ismerte, tudta a munkahelyekben rejlő lehetőségeket. Név szerint ismerte a város hírességeit! Mindenkit. Főorvosokat, ügyvédeket, igazgatókat. Magánbeszélgetéseiben, ahogy állította, már-már tegező viszonyban volt velük. Persze ezt maguk az illetők nem tudták, sőt nem is ismerték legtöbbször Penzum Helgát. Ő viszont amikor csak tehetett, már-már hivalkodón dicsekedett velük. Ismerte a családtagjaikat, kinek van szeretője, ki válik éppen. Mindent. Mert rájött a kapcsolatok működésének legfontosabb nyitjára, élt vele. Igen! El sem tudják hinni, milyen egyszerű, de logikus felfedezést tett! Ugye, egy orvosnál ezer meg ezer ember megfordul, nem emlékezhet mindenkire, s rájött, hogyha az utcán rájuk köszön, nem tudják azonosítani, hogy honnan ismerhetik. Ezt a felismerést kihasználta, s maximálisan kamatoztatta. Ha az utcán orvost, ügyvédet, híresebb embert látott, rámosolygott az illetőre, majd rá is köszönt: – Hogy van, kedves doktor úr? – kérdezte. – Igazgató úr! – Ügyvéd úr! – Tanár úr! Kinek ne esne jól a hízelgés! Hogy a sok névtelen s címte-

len ember között felismerik! Sokan szinte még hálásak is voltak a megszólításért! Kedvesen rámosolyogtak, szívélyesen rászóltak: – És magácska? És persze, egy idő után, pontosabban két-három találkozás után már mint régi ismerőst köszöntötték egymást az illetővel. Azokkal is, akiknek halvány fogalmuk sem volt, hogy ki is valójában ő. Viszont ami a legfontosabb volt, ő tudta, és élt is vele! Mert nem egyszer előfordult, hogy amikor beteg volt például, s ott várakozott a többi beteg közt a sorban, felismerték, előrevették. Beszélgettak! – Nocsak, nocsak, csak nem beteg magácska is? Csak így, név nélkül! – Na, jöjjön, kedves! Más szempontok szerint ugyan, de ugyanilyen jelentőségű volt a munkahelye is! Amikor ezt felismerte, szinte szárnyakat növesztett a boldogságtól. Elszállt. Egy nap rádöbbsent, hogyha ő valakiről elmondott valamit, vagy egyszerűen csak hírbehozott, egy óra múlva – miután a hír megkerülte a várost – kiszínezve, fellobogózva, meghatványozódva hallotta vissza. Igen. És rájött arra is – azt a hírt már nem tudta leállítani, lemosni senki! Soha! Legkevésbé az illető maga! Öntörvényű lett, magától terjedt. Most is éppen egy ilyen szándék hajtotta. A tegnapi sétája során valósággal megsértette Karlóci Pista! És ez kétszeresen is fájt. Talán azért is, mert egy életen át – nagy nőcsábász hírében állt – titkon szerette Karlóci Pistát. De egyébként is! Izig-vérig nő volt, ezt nem rejtette soha véka alá még a férje barátai előtt sem, szerette, ha kedveskednek, felfigyelnek rá! Észreveszik, hogy ad magára! Szépen öltözködik, gondozott! Rádásul – mert, ugye a nők úgy vonzódnak a nagymenő pasasokhoz, mintha vákuum lenne körülöttük, vagy mint a mágnes a vashoz – persze hogy vonzódott ő is hozzájuk. Még csak pletyka sem kell, hogy valakiről megtudják ezt. Valahogy megérezik mindig, ki a nagymenő. Karlóciról rádásul még azt is megtudta, hogy – már megbocsássanak! – méreten felüli van néki. Méreten – ahogy az egyik ismerőse mondta. És az nem semmi! Nem elhanyagolható egyetlen nő számára sem. Hogy ettől a tudattól-e, vagy mitől, már az első látásra belebolondult Karlóci Pistába. Bár az is igaz, hetyke, vagány és jóképű, széles mellű, magas férfi volt önmagában is. Rádásul széles vállú, szabályosan szép arcú s magas homlokú férfi. Ügyvéd! Forróság öntötte el a testét, ha csak gondolt is rá. S hát amikor néha-néha betévedt hozzá, s azon a barna, meleg, duruzsoló, kicsit rekedtes hangján rászólt: – Hogy van, Helgácska kedves?! Hogy szolgál a kedves egészsége? Égett! Úgy érezte, nemcsak az arca gyúl föl, de izzik máshol is! Ott! Föl se mert nézni rá! A lába elgyengült, remegni kezdett, egyenesen reszketett! A tegnapi napot éppen ezért sem tudta megbocsátani. Még ha akarta volna, akkor sem. De nem akarta. Karlóci Pista, annyi év hiábavaló kedveskedése után, fölényes volt vele! Olyan fölényes, már-már utálatos, ahogy ritkán viszonyultak az életben hozzá. Valósággal belebetegedett a történetekbe. Egész éjszaka nem aludt. S bár már a tegnap megtette, amit ilyen esetben meg kellett tennie, nem akarta ma sem a kezéből kiengedni, a sorsára hagyni az eseményeket. Nem. Az történt ugyanis, hogy az előző nap, amikor a megszokott sétáját tette, találkozott Karlóccival. Ahogy illett, rá is kérdezett: – Hogy vagy, Pityukám? Mert a tegezésig eljutottak hajdan, egy különös nap után! És amikor rákérdezett, hogy vagy, Pityukám? Karlóci *komolyan vette a kérdést!* Két hónapot bent feküdt a kórházban, s azt hitte, hallott Penzum Helga a betegségéről, azért kérdez rá, válaszolni is szeretett volna! Ki nem szeret a betegségről beszélni?! Egy idő után, ahogy az ember elér egy bizonyos kort, ez a legkedvesebb téma. A betegség! A BETEGSÉG! Igen, olyan, mint hajdan, fiatalon a nőkről vagy a férfiakról beszélni! A NŐKRŐL! Szóval Karlóci Pista komolyan vette az érdeklődést! – Beteg voltam! – kezdte. Ez már sok volt, ahogy a feleségem kivette Penzum Helga szavaiból! Egy udvarias kérdésre ilyen udvariatlanul válaszolni anélkül, hogy visszakérdezne rá: – És te, kedves?! Ezt nem bírta elviselni. – Hát én! – vet-

te vissza rögtön a szót! Én! És el kezdte mondani, hogy hol fáj, s mikor. – A szívem! A köszvény! A lábam. A hátam! És mondta, mondta! Ahogy megszokta, hogy ne menekülhessen el, már meg is fogta az ügyvéd mellén a gombot – Karlóci még most is jóképű volt! – Én és én! Karlóci Istvánnak viszont súlyos agyvérzése volt, az pedig nem köszvény, arról érdemes beszélni! Hogy miként lobbant lángra az agya! Mint az őszi avar! Hogy zuhant el a fürdőszobában. Az Istennek nem tud eléggé hálát adni, hogy nem verte bele a fejét valamibe! De Penzum Helga nem hagyta magát! Ezt, mint mondta a feleségemnek, beismeri, így igaz! De amit aztán Karlóci tett, az teljesen megbocsáthatatlan volt. Nem is aludt miatta egész éjszaka! Karlóci hallgatta, hallgatta, aztán egyszer csak megállította! – De drága Helgácska! – nézett rá nagy, bánatos szemekkel, hagyja már, hogy két percig betegebb legyek, mint magácska, jó? És választ se várt, sarkon fordult. Elment. Csak azt a nagy, szeretni és simogatni való, széles hátát látta! Karlóci Pista már a második utcakereszteződésnél járt, de Penzum Helga még akkor is állt. Földbe gyökerezett a lába! Ha rosszindulatú volnék, azt is mondhatnám, hogy a szája is tátva maradt, a legyek ki- és berepülhettek volna rajta. De, mint lát-hatják, nem vagyok rosszindulatú, így hát nem is állítok ilyent. Nem!

Már ott és akkor feldühödött.

– A szemét!

– A piszok!

És körülnézett! Hová, kihez szaladhatna a nagy dühében!

Először arra gondolt, hogy Margitkához, a lottóárushoz megy, aki a közmegegyezés szerint is a legnagyobb pletykafészek a városban, viszont másokkal ellentétben Margitkának volt egy nagy hibája. Ő, azon túl, hogy szeretett pletykálni, egy jólelkű és nem rosszindulatú hölgy volt. Akinek maga a hír, a megszerzett hír továbbadása jelentett élvezetet. No, talán valljuk be, kéjt. Főleg az élet anyagi oldalától független dolgok fokozták a kíváncsiságát, tehát, hogy finoman fogalmazzunk, a „némi élet” s ami körülötte zajlott. Zajlik. Ez érdekelte. Mert mi más öröme van egy lottóárushoz, mondják? A hús szava! A hús hívó szava! Hisz a gondolatok, éppenséggel nem bombázzák szét az agyát! Szerette ő is a férfiakat, s magából indult ki. Aki viszont rosszindulattal, irányított vagy más pletykákkal vádolná Margitkát, ne adj isten intrikával, vagy hogy fölöslegesen kiszínezi a dolgokat, azt rendre kell utasítanunk. Margitka úgy pletykált, ahogy a víz folyik, nem volt semmi képzelőereje! Ami bement a bemenő csapon, az kifolyt a kifolyó csapon! Nem álszenteskedett, nem volt fondorlatos, nem taktikázott! Nem alkalmazta azt a híres szalámitaktikát sem, hogy ennek csak annyit, a másiknak meg a többit mondja el. Nem. Valljuk be, amikor pletykált, önfeledtebbé vált, mint amikor szeretkezett. Teljes odaadással, erőbedobással tette, de minden rosszindulat nélkül. Penzum Helga tehát már megfordult, hogy elinduljon vissza a városközpont felé, de fordulat közben, szinte az utolsó pillanatban fölfedezte, hogy vele szemben, a tarka embertömeg közt jön Annácska, a főtéri turkáló kiszolgálónője. – Nohát, nohát! Szinte az Isten rendelése! Az bizony! Mert megfelelő forgalommal rendelkezik a turkáló is! Szinte az egész város T-modellt visel! Ráadásul Annácska Helgácska egyik legkiválóbb hallgatója volt. Annácska a pultnak támaszkodva sokszor órákig képes volt hallgatni Penzum Helgát. Legfennebb egy-egy – Oh! Vagy: – Oh, ne mondd, drágám! pletykafokozó közbeszólással erősítette a teljesítményét. Tehát Penzum Helga visszafordult, és sajátos, délcég lépteivel, a fejét föltartva, irányváltoztatás nélkül elindult előre, csak arra figyelt,

nehogy Annácskát szem elől tévessze, s anélkül, hogy észrevenné, betérjen valamelyik üzletbe. De Annácska gondterhelt volt. Szinte önmagába süppedve, leszegett fejfel, kissé meggörnyedve jött:

– Oh, Annácska lelkem, hát hol vagy elveszve? – toppant elébe. *Oly* – ezt az „oly” szót nagyon szerette, sokkal előkelőbbnek, elegánsnak, kivételesnek hitte, mint a már elkoptatott, szürke *olyant*. – Rég nem láttalak! Szinte már meg is halhatunk anélkül, hogy tudnánk egymásról. Igen.

Persze választ nem várt, mert hajtotta a düh és az indulat, s mert nem várt választ, nem is akart lehetőséget adni Annácskának a válaszadásra: – Hogy vagy, Kincsem-Bogaram? – Jól? – Jól? – Hát mit szólsz ehhez az újabb áremeléshez, drágám? Mit akar ez az állam? Igen. – A nyomorba dönt vénségünkre! – Jut eszembe, most találkoztam Karlóci Pistával, emlékszel rá, ugye, lelkem? Te mit tudsz? Igaz, amit beszél a város? Hogy kirtartott szeretője van még mindig? Hát nem szakad ránk az ég, drágám? Ötven felett? S hát az is igaz, hogy lakást is vett neki?

Valamikor rég, egy másik időben emlékezett rá, hogy miután Annácska valahonnan megtudta, hogy mit sottognak, hogy Karlócinál mekkora az akkora, bizony Annácska is küszködött, hogy valahogy felhívja a figyelmet magára.

– Oh, borzalom!

– Borzalom, persze. Felnőtt gyermekei vannak, s már megbocsáss, a kurvák után koslat! És mondd, milyen nő, aki férjes férfiakkal kikezd? Mondd meg, nincs igazam, lelkem? És a felesége? Nem szeretnék egy ilyen szoknyapecér felesége lenni.

– Így igaz!

– Persze, hogy igaz! Jól mondd, lelkem. Ezek a férfiak a legrosszabb fajták. Ezeket csak „az” hajtja, lelkem. Az!

Most, hogy a gyűlölet magvait, úgy hitte, elvetette, s megbosszulta Karlóci fölényeskedését, Penzum Helga kissé megnyugodott. Kiengedett. Tudta, hogy Annácskának a három lánya a város három részén lakik, így hát tudta azt is, holnap majd az egész város Karlóci Pista bővérű, rakoncátlan, nagyévtvágyú természetéről beszél majd. Mert ki ne szeretne fontos lenni ebben a szomorúságban tengő világban? A szürkeség úgy lepi el az embert, mint az őszi ködök a tájat, egy idő után észre sem tudja vetetni magát. És kell hogy legyen mindenkinek, így Annácskának is, néha-néha egy kis fontosságátudata. Anélkül nem élet az élet! Nem! Es hozzáfűzi:

– Csak aztán ne beszélj róla, Kincsem, senkinek! Nem szeretném, hogy holnap majd visszahalljam az utcán valahol.

– Oh, Helgácska! Hogy beszélnek! Én? Bennem a titok titok marad! Akár a sír! A sír! Észem ágában sincs!

– Csak azért mondom, szívem!

S tudta, hogy amit ő csak kérdésként fogalmazott meg, holnap már, a másnapi sétája során mint kinyilatkoztatást hallja vissza.